

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Investim în mediu. Credem în viitor.

Instrumente Structurale
2007-2013

CU COPIII... ÎN ȘI DESPRE CĂLIMANI

PRIN PROGRAMUL OPERAȚIONAL SECTORIAL „MEDIU”

Dezvoltarea Infrastructurii de Vizitare și Conștientizarea Comunităților
Locale din Parcul Național Călimani

*Am fost așezați în munții aceștia de cătră Domnul
Dumnezeu dintru începutul lumii. Și tot ne-au cuprins și ne-au ros
neamurile străine, - iar noi ne-am tras tot cătră locuri singuratice și
slobode. Așa eu, văzând ca pier și mă inăbus, m-am suit pe Căliman, mai
aproape de Dumnezeu. Și-aici am sa mor. Și iata într-un rând, în amurg,
stând așa sub cer și-ntr-o codri, s-apropie asupra-mi bătaia capului, - și mi
zvâcnește inima în coșul pieptului. Tah-tah, - tah-tah, ca un clopoțel. Și
numai ce-aud duduind poteca. Și-odata mi se arată fiare nalte cu coarne
țăpose, suflând foc pe nări. Am rămas încremenit, ...Aceia, zice, nu ești
dumneata vrednic să-i dobori. Sunt zimbrii cei bătrâni. Nicaierea pe lume
nu se mai află, căci pretutindeni au patruns oameni.
Numai în prăpăstiile Calimanului au gasit tihna.*

Mihail Sadoveanu

Țara de dincolo de negură- Vânt dinspre Călimani

PROGRAMUL OPERAȚIONAL SECTORIAL „MEDIU” 2007-2013
Campanie cofinanțată din Fondul European de Dezvoltare Regională

Poteca tematică. 12 Apostoli

Traseul turistic care leagă localitatea Gura Haitii de rezervația geologică 12 Apostoli, a fost reamenajat de către Administrația Parcului Național Călimani și transformat într-o potecă turistică -educativă, denumit mai departe Potecă Tematică. În anul 2011, Poteca Tematică 12 Apostoli, a fost selectată de către Asociația de Ecoturism din România (AER), ca fiind una din cele mai frumoase 7 poteci tematice din România. Ce este o potecă tematică? - O experiență unică, o drumeție interactivă, și în același timp, un traseu educativ, care nu te lasă să-l parcurgi indiferent, și care de la primul pas începe să-și spună poveste sa. " Misterioasa potecă a ce-

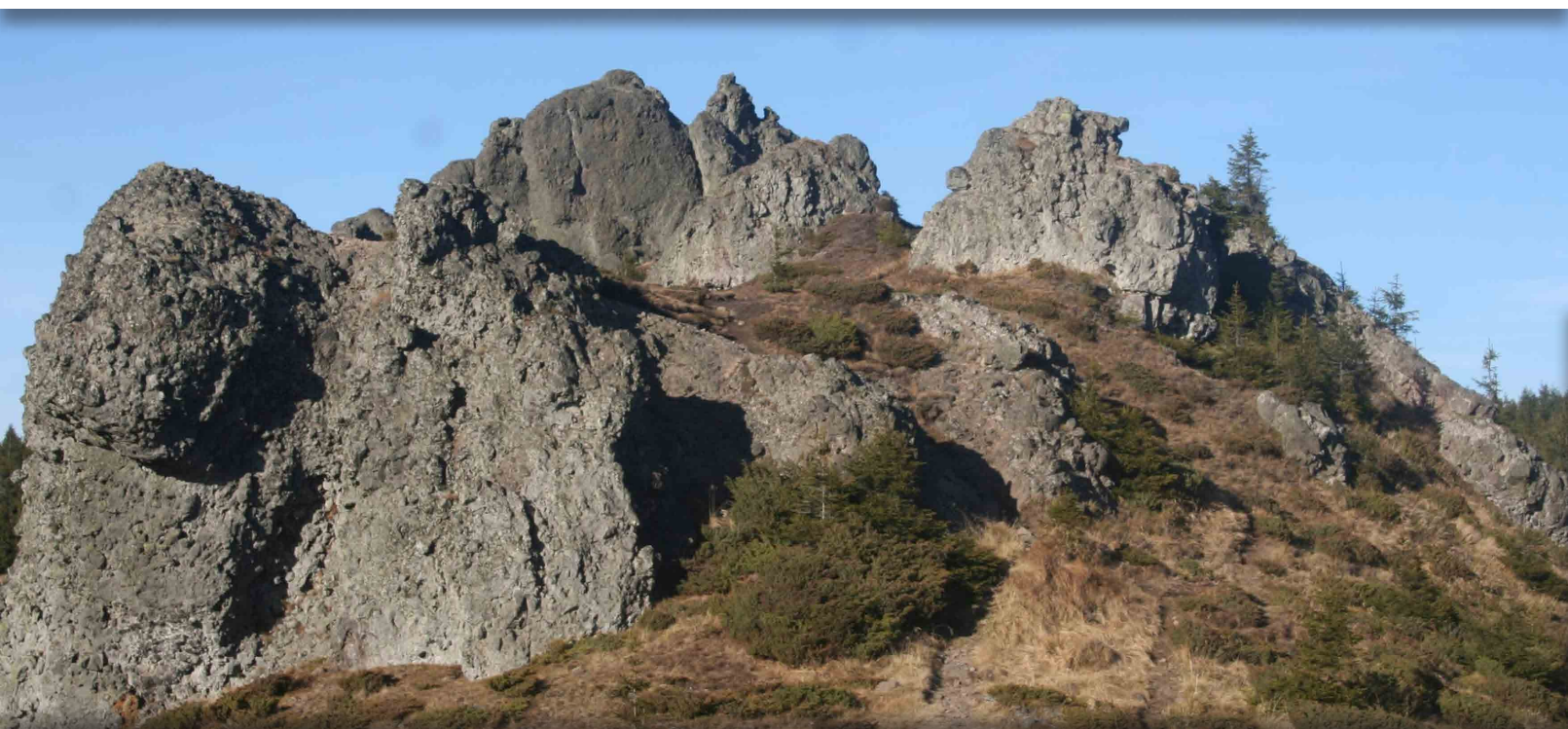

lor 12 Apostoli din munții Călimani” cum a fost denumită în Financiarul.ro, pornește din localitatea Gura Haitii, comuna Șaru Dornei și are ca punct final ” misterioasa” rezervație geologică 12 Apostoli. Îi spunem misterioasă deoarece, pornind de la muzeul megalitilor din Gura Haitii organizat de un localnic pe nume Gheorghe Pața, de la legendele legate de haiducul Pinteau sau de la Nedeea din Călimani și terminând în rezervație privind formele adeseori perfect pe care le au stâncile, numeroase întrebări rămân fără răspuns.

Punctul de plecare pe această potecă se găsește pe drumul forestier Haita, la cca 1 km de stația de autobuz din localitatea Gura Haitii, stație în care se poate ajunge cu mijloacele de transport public care pleacă din municipiul Vatra Dornei

...La început poteca suie domol prin fânețe de iarbă deasă și înaltă și brazi răzleți însoțiți de garduri cu bârne. Pe parcurs ce înaintezi, te afunzi într-o pădure deasă și întunecoasă. După tot acest peisaj ostil ajungi la lumină într-o mare de ienupăr și afiniș, iar în față stâncile cu forme și nume ciudate. Stanele de piatră, mâncate parcă de timp, de vânt și de ploi, ne întâmpină călduros la extremitatea nordică a culmii dintre Neagra Șarului și Vatra Dornei.

*Ungureanu Diana
clasa VI B, Școala Generală nr. 2, Vatra Dornei*

Jneapănul

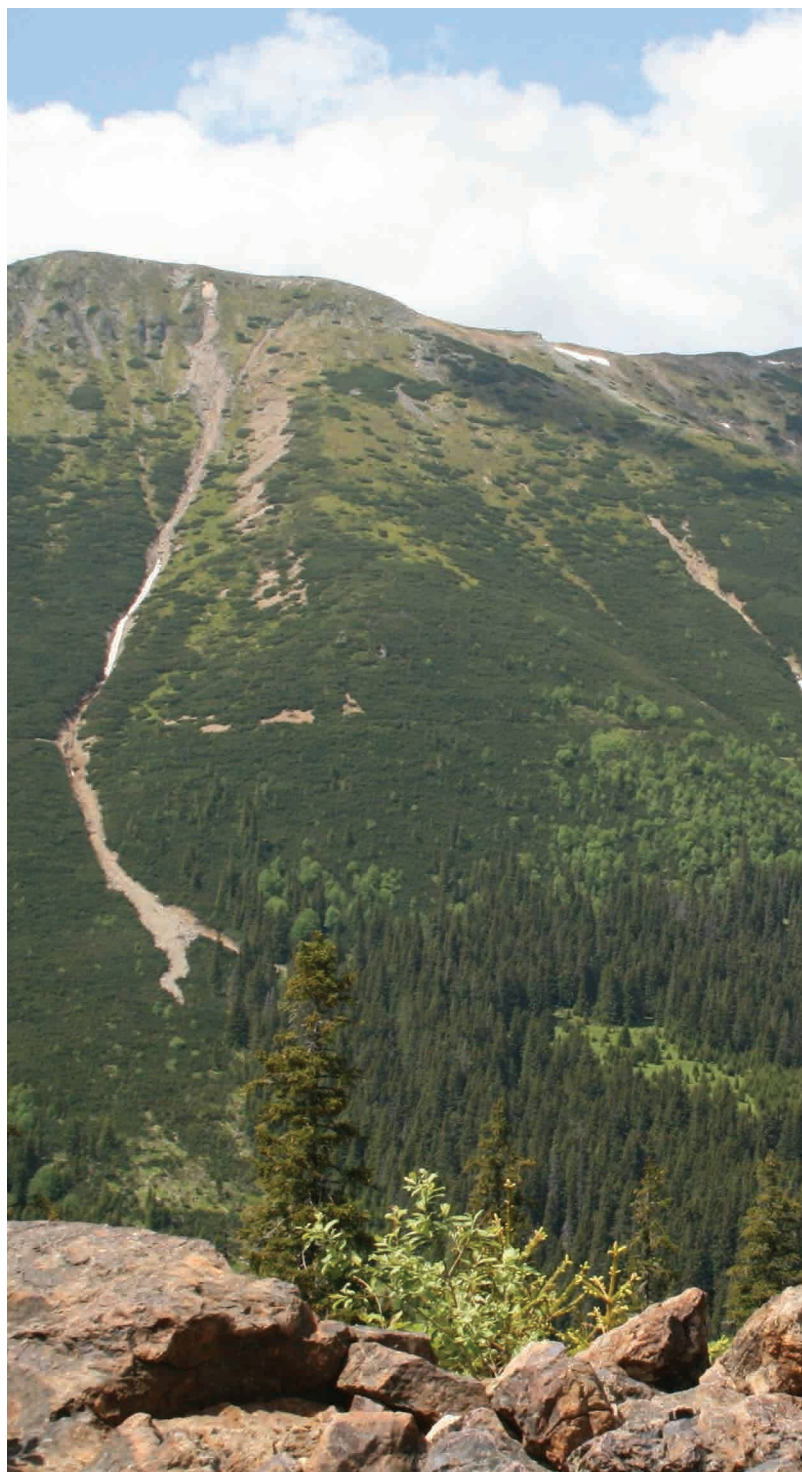
Acolo unde pământul atinge cerul, acolo unde turiștii pot spune că au mers cu capul în nori, acolo unde ca să-ți astâmperi setea poți strânge stropii de apă din nori, acolo este țara jneapănului. Acesta la fel ca și zâmburul, este martor ocular al ultimei glaciațiuni, și în acea perioadă ocupa suprafețe întinse de teren. Încălzirea globală ulterioară a restrâns și fragmentat arealul acestuia, făcând ca astăzi jneapănul să fie prezent, doar în etajul subalpin din Pirinei, Alpi, Balcani și Carpați, și în puține cazuri în tinoave de altitudine mai redusă. În nordul Carpaților Orientali, jneapăn se găsește din abundență și în Munții Rodnei și ai Maramureșului, aici apărând la cea mai joasă altitudine din țară în mlaștina Poiana Brazilor din zona Săpânța la 970m altitudine.

Jneapănul sau *Pinus mugo*, este un pin târâtor, un conifer care a luat o formă arbustivă ca adaptare la condițiile de mediu, existente la altitudinea de peste 1600 m. Este un arbust ce formează tufe compacte, cu tulpini culcate și ramuri ascendente, și cu înălțimi de până la 3 metri. Are frunzele aciculare și mereu verzi la fel ca celelalte conifere, lungi de 3-7cm și grupate câte două într-o teacă. Crește în mase compacte sau în pâlcuri, într-un climat umed și rece, cu precipitații abundente și vânturi puternice, și cu zăpezi care îi acoperă până la patru luni din an. Tufărișurile de jneapăn devin compacte odată cu rădăcirea pădurii de molid apar tufe izolate de jneapăn, care devin compacte odată cu creșterea altitudinii și cu dispariția pădurilor de molid de limită. Pe măsură ce altitudinea crește, jnepenișurile se fărâmițează, iar în golurile formate se instalează bujorul de munte, merișorul sau afinul.

Jnepenișurile sunt dominante în etajul subalpin din Călimani și din Carpați în general, plecând de la limita superioară a pădurii de molid până la 2000 de metri și peste, în apropierea stației meteo-Călimani, sau sub vârful Pietrosul.

Caracteristic Călimanului este jnepenișul în amestec cu Zâmburul în exemplare izolate, ambele relict glaciare, situate sub vârful Rețitiș și în același timp în partea din amonte a Rezervației Științifice Jnepeniș cu *Pinus cembra*, rezervație ce poartă numele acestui amestec unic.

Prezența sa în zona înaltă a munților asigură o protecție eficientă a solului și a mediului în general, în majoritatea masivelor muntoase unde a fost defrișat s-au constatat fenomene puternice de degradare și eroziune a solului, secarea izvoarelor, distrugerea vegetației ierbacee etc. Forma și elasticitatea tulpinilor și a ramurilor duc la retenția unei cantități mari de zăpadă, fapt care reduce riscul de apariție a avalanșelor, protejând pădurile care se află în aval.

Cocoșul de munte

Cocoșul de munte (*Tetrao urogallus*) este o specie de păsări din familia fazanului (*Phasianidae*), ordinul Galliformes. O pasăre foarte sperioasă, care se poate vedea rar în natură.

Țările unde poate fi întâlnit cocoșul de munte sunt Austria, Elveția, Slovenia, România și Germania. Cocoșul de munte trăiește mai mult în luminișurile pădurilor de foioase sau de conifere cu vegetație abundentă. Exemplare din această specie se găsesc și în Parcul Național Călimani.

IUCN apreciază populația cocoșilor de munte între 1,5 și 2 milioane de păsări.

Masculul este mai mare, atingând o greutate de 4-5 kilograme, deschiderea aripilor măsoară 90 cm. Penajul este pe spate, cap și aripi, de un brun închis iar pieptul are o culoare verde cu luciu metalic.

Femela este mult mai mică cântărind numai 2,5 kilograme, deschiderea aripilor măsoară 70 cm.

Culoarea penajului pe partea superioară a corpului este pestriță brună cu dungi argintii, iar partea inferioară a corpului alb-gălbui.

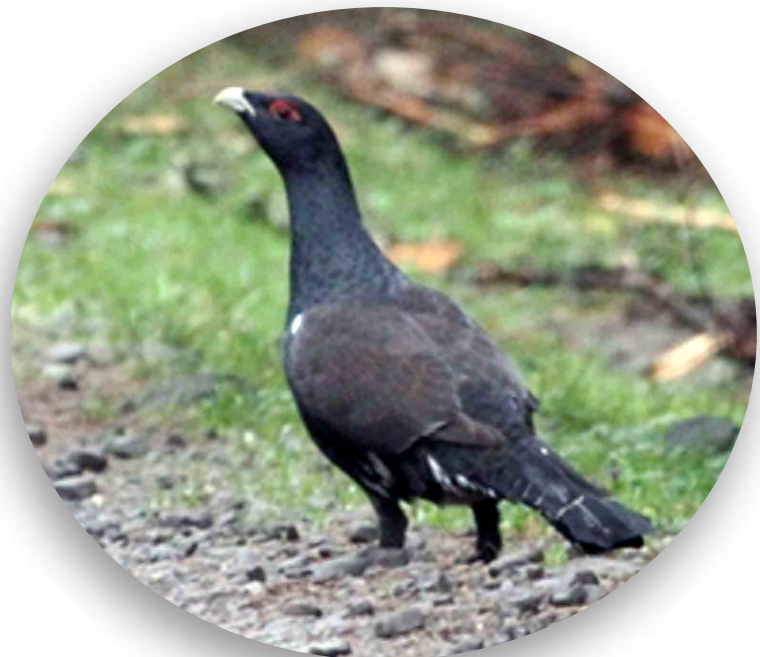
La ambele sexe cresc iarna pene pe picioare, iar lateral picioarele sunt prevăzute cu piteni cornoși. Sub ochi păsările au o parte a pielii neacoperită de pene de culoare roșie.

Puii au deja timpuriu culoarea femelei adulte cu o pată neagră specifică pe cap. Mai târziu prin luna august în funcție de sex începe schimbarea culorii penajului.

Ouăle acestei specii au mărimea oului de găină domestică, însă culoarea lor este albă punctat cu brun.

Hrana cocoșului de munte constă ca la galinacee în general din diferite părți vegetale, semințe, fructe, insecte și larvele lor. Deoarece păsările sunt dependente de anumite specii de plante, acest fapt a cauzat reducerea efectivului lor.

Perioada de împerechere la cocoșul de munte începe în aprilie și durează până la jumătatea lunii mai această perioadă se numește popular "rotit", masculul mai robust, după ce a alungat rivalul, atrage atenția femelei prin dansul caracteristic împerecherii, emiterea unor sunete specifice, umflarea penajului cu deschiderea penelor cozii în formă de evantai. În perioada împerecherii masculii sunt agresivi putând ataca și omul. Femelele depune în cuib timp de 10 zile, 5-12 ouă, puii eclozionează la 26-28 de zile. Timp de 14 zile puii sunt dependenți de femelă care îi hrănește și îi apără de frig.

Butnaru Ana Maria
Clasa a XI a A
G.S.A.Dorna Candrenilor

Sfânta armonie a naturii

Florile, munții, apele cu adâncuri străvezii, câmpiile, șesurile, toate acestea fac parte din natură. Darurile naturii sunt de neprețuit.

Privesc văzduhul încremenit deasupra lumii iar florile îmi par mai albastre decât cerul. Câmpul acoperit de culorile curcubeului își pleacă florile care înconjoară căpițele de fân parfumate. Aburii argintii de rouă, pajiștea odihnitoare mi-arată sfânta armonie a naturii.

Omul dornic să cucerească tot ce-i stă în cale, trebuie să fie atent, să nu strice această armonie, să nu calce vreun gândăcel, să nu rupă vreo floare, să nu taie copacii. El nu trebuie să-și păteze sufletul. Natura se răzbună. Aduce tunete, tornade, inundații, secetă și e păcat. Nicăieri nu te simți mai bine decât în leagănul naturii. Ea nu trebuie forțată ci, ocrotită. Dacă nu ocrotim natura ni se pot întâmpla lucruri groaznice. Viețuitoarele pădurii, copacii, plantele vor muri, vor dispărea pe rând, apele se vor murdări, apoi vor seca și cu noi, ce se va întâmpla? Știu că dacă vom ajuta natura și-i vom păstra armonia și ea ne va ajuta.

Haideți, să ocrotim natura și nu cred că vom regreta!

*Condurache Daiana, clasa a VI-a,
Școala Generală Lunca Bradului*

S.O.S. Natura!

De multe ori m-am întrebat: „De ce atâtea inundații? De ce atâtea secetă? De ce atâtea boli? De ce atât de multe întrebări? De ce...?” și, niciodată, nu am reușit să găsesc un răspuns bun pentru toate acestea.

Natura e unică. Câte lucruri ne oferă ea! Cât de bună este mereu cu noi! Și noi, ce-i oferim? Adunându-le pe toate la un loc, mi-am dat seama că nimic nu se poate face fără ajutorul ei. Nu am avea aerul curat, peisajele mirifice, animalele deosebite, și noi nu am exista. Ce pustiu ar fi pământul! Sau poate, nu ar mai exista Planeta albastră! Ar fi dureros...

Ocrotind natura, știu că ne ocrotim pe noi, am da speranță copiilor să poată visa sub cerul senin, brăzdat de porumbeii păcii și de multitudinea de fluturi și păsări care acoperă văzduhul. Am avea posibilitatea să devenim oameni, să ne realizăm visele mărețe, să zburăm și să sperăm.

Vă rog, opriți-vă pentru o clipă în mijlocul naturii, priviți în jurul vostru, simțiți durerea și ascultați strigătul disperat al acesteia care vă imploră cu lacrimi în ochi și cu glasul aproape stins:

Să faceți sacru legământ

Să ocrotiți acest pământ

E tot ce-aveți mai bun, mai sfânt,

Salvați-l cât mai este timp!

*Mariș Maria Mădălina, clasa a VI-a,
Școala Generală Lunca Bradului*

Pădurea

E liniște și, totuși,
Mi-e sufletul trist!
Tăcerea pădurii
Ades m-a atins.

În liniștea-adâncă
Izvorul suspină,
Pădurea cea dragă
De doruri e plină.

Focul țâșnește,
Pădurea trosnește.
În zarea adâncă
De viață-o lipsește.

Cine-i de vină?
Mă-ntreb întristată,
Pădurea cea dragă
Cine-o lasă uscată?

Răspunsul mi-apare
Ca într-un vis.
Aurul verde
De om e ucis.

*Mathe Valentina Teodora, clasa a VIII-a,
Școala Generală Lunca Bradului*

Natura

Natura-i sănătatea noastră ,
E tot ce ne dorim.
Natura este însăși viața,
Și ca pe viață s-o iubim!

Natura-i aerul și câmpul,
Natura-i cerul înstelat,
Natura-i dorul nostru sacru,
De tot ce-n suflet e-adunat.

În fața ta mare Natură,
Cu toții astăzi ne-nchinăm
Și o chemare către Lume,
Ca pe-o speranță mai lansăm.

Oameni - auziți-ne glasul,
Nu faceți totul un pustiu!
Oameni - opriți dezastrul!
Că mâine poate fi târziu.

*Butnaru Ana Maria, clasa a XI a A
G.S.A. Dorna Candrenilor*

Începutul cunoașterii unei alte lumi

Frumos au mai descris marii noștri poeți și scriitori codrii, apele și munții, dar parcă mai frumos este atunci când totul este văzut cu ochii tăi. Fiecare experiență pe care o capeți după ce descoperi o altă față a naturii este memorabilă și capătă un contur în tabloul pe care îl înrămezi în minte. Ce cuvinte alese și ce descriere minunată a codrilor ne-a lăsat poetul Mihai Eminescu reliefată, în special, în cunoscuta poezie “Fiind băiet păduri cutreieram”. Cu astfel de cuvinte alese am putea descrie pentru jurnalul nostru sau pentru ceilalți ce sentimente ne leagă de un anumit loc sau care au fost emoțiile care ne-au îmbrățișat atunci când am pășit în necunoscut.

De anumite locuri, adesea, ne atrag poveștile, ne atrag acele mituri care roiesc ca niște albine rătăcite, care nu își găsesc lăcașul să se unească și să devină una. Babele, Sfinxul sau 12 Apostoli nu sunt doar niște simple formațiuni stâncoase, ci un adevărat izvor de imaginiție pentru oamenii care le-au creat un trecut și o identitate.

Din cele mai vechi timpuri, bucovinenii se mândresc cu cei 12 Apostoli care veghează de mii de ani pădurile seculare și privesc cu ochii lor nevăzuți persoanele care fac primii pași pentru a-i descoperi. Le ascultă poveștile și nu le spun nimănu, căci tainele pentru ei sunt sfinte și de aceea le păstrează. A personifica niște forme zoomorfe și antropomorfe nu e nimic rău, căci nu sunt deloc puține dățile în care ne regăsim liniștea interioară la poalele lor. Poate că nu ar fi vrut să se numească așa, dar credința și-a pus și ea amprenta, nu doar pentru a-i denumi, cât și pentru a-i caracteriza. O dată ce asemuiești niște simple figuri cu cei 12 Apostoli care l-au urmat de Hristos, indirect le atribui și o parte din înseamnărea lor.

În funcție de drumul pe care dorești să îl urmezi până la locul de sfat și, totodată, deși poate părea ireal a spune, de rugăciune a celor douăsprezece stânci, vei mai întâlni niște forme care îți vor atrage atenția, și anume “Silueta de femeie” și “Bătrânul”. Aceste denumiri sunt legate de tradiția populară, în care “Bătrânul” poate fi înțeles ca acel înțelept care tace, dar care se gândește la un răspuns la întrebările tuturor. “Silueta de femeie” nu poate întruchipa decât maternitatea și grija, astfel încât te poate duce cu gândul că această denumire a venit din partea strămoșilor care au dorit să inspire celor care păseau pe aceste meleaguri faptul că sunt ocrotiți.

De-a lungul timpului, legat de acest sanctuar al formelor sculptate de vremurile care au trecut s-au legat diverse povești, iar cea mai cunoscută este cea a voinicului Pinte Viteazul care, se spune că, a trecut prin aceste zone și-a ascuns comora undeva prin Munții Călimani. Nimeni nu știe unde se află, dar mulți au căutat-o, dar cel mai sigur, aceasta a fost ofranda adusă acestor sfinți care stau nemișcați. Sunt trei cărări principale pe care poți să ajungi în acest loc al cunoașterii, trei cărări pe care odinioară mergeau bucovinenii către sărbătorile populare de la Lucaciu, din timpul Imperiului Austro-Ungar, pentru a se întâlni cu frații lor din Regat sau din Ardeal. Parcă aceste drumuri erau o năzuință către o viitoare Unire.

Tu, călătorule, însetat de cunoaștere fă primii pași spre acest loc în care pietrele nu sunt doar niște forme, ci sunt stâlpnici ai munților, ai rugăciunilor înălțate către cer și a tot ceea ce înseamnă tradiție și istorie.

*Popescu Andreea,
Școala Generală Poiana Stampei, Clasa a-a*

Material editat de către Administrația Parcului Național Călimani în colaborare cu elevii Școlilor Generale din localitățile Poiana Stampei, Șaru Dornei, Panaci, Vatra Dornei (nr. 2), Coșna, Răstolița și Lunca Bradului și Grupul Școlar Agricol Dorna Candrenilor, în cadrul proiectului "Dezvoltarea infrastructurii de vizitare și conștientizarea comunităților locale din Parcul Național Călimani, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională prin Programul Operațional Sectorial Mediu 2007 - 2013, Axa prioritară 4.

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

Data publicării: Iunie 2012

Administrația Parcului Național Călimani a elaborat programe ecoturistice, scopul fiind derularea de activități care nu perturbă procesul de păstrare și conservare a mediului din Munții Călimani.

Acestea sunt:

- a) **Turism ecvestru** - activitate atractivă cu durate cuprinse între două ore și șase zile, cu ghid ecvestru și echipamente performante. Caii sunt de rasa huțul, ei sunt perfect adaptați la mersul pe munte;
- b) **Expediții de observare și interpretare a naturii**, tip „foto-safari” - organizate periodic de Administrația Parcului care se adresează persoanelor dornice să acumuleze experiențe și cunoștințe diversificate; interpretarea este asigurată de persoane specializate, diversitatea plantelor, animalelor și peisajele fiind extrem de atractive;
- c) **Tabere Junior - Ranger** - asigură însușirea unor noțiuni de educație și comportament copiilor și adulților vis-a-vis de practicarea unui comportament civilizat pe munte, de respectarea și păstrarea unui mediu înconjurător adecvat.

